

3. Товт І. С., Чаюн Ю. С. Вплив інноваційних педагогічних технологій на розвиток пізнавальної сфери дошкільника. URL: <http://ephseir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/4950/%20%20%20%20%20%20%20%202019.pdf?sequence=1#page=156> (дата звернення: 10.10.2023).

Ольга ПОТАПОВА

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

Науковий керівник:

Людмила МАТОХНЮК

*доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології,
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ КЕРІВНИКА ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Психологічна готовність керівників закладів освіти до діяльності в умовах постійних соціальних перетворень, – часів, що є властивими для сьогодення, набуває особливого значення. Для мешканців України реалії теперішнього часу посилюються травматичними подіями, що відбуваються в державі протягом декількох років. Пандемія COVID-19, російське військове вторгнення в нашу державу є чинниками, що підвищують актуальність теми.

Нові суспільні умови вимагають розробки нових підходів до психологічної підготовки керівників освітніх організацій, зумовлюють необхідність їх психологічної компетентності, зокрема, в вимірі прийняття управлінських рішень під час дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Для ефективності виконання будь-яких видів управлінської діяльності дуже важливим фактором є формування у особистості певних психологічних якостей, зокрема до них належить психологічна готовність.

Дослідження особливостей формування особистісної готовності керівників закладів загальної середньої освіти неможливе без глибокого та всебічного аналізу поняття «готовності до діяльності» [1]. У психології термін «готовність» розглядається як стан підготовленості, згідно якого організм налаштований на здійснення певної дії або реакції; або як такий стан людини, згідно якого вона демонструє готовність отримати користь із певного досвіду [2].

Роль керівника ЗЗСО змінилася, адже він перестав бути контролером, керівником «на п'єдесталі». Треба бути розважливим – тверезо і розсудливо мислити, робити логічні висновки, приймати професійно грамотні рішення, що ґрунтуються на наявній інформації. Уміння ідентифікувати потреби освіти, розставляти пріоритети. Важливо володіти і організаторськими здібностями – здатність планувати, складати графіки, контролювати роботу інших. Уміння використовувати наявні ресурси оптимально. Важлива якість психологічної готовності – бути рішучим, здатність своєчасно за потреби прийняти рішення, взаємодіяти, співпрацювати з колективом і вести його до наміченої мети.

Однією із специфічних умов професійної діяльності педагогічного керівника сьогодні – це неможливість безпосередньо контактувати у звичному колі соціальної взаємодії, адже саме тут криється серйозна психологічна проблема людини, яка перебуває в умовах карантину.

Підтримуємо думку науковця Л. Орбан-Лембрик, щодо готовності особистості керівника – це соціальне зумовлений і психологічно спричинений потребами людини та вмотивований процес, який знаходить виявлення у емоційно-вольовому ставленні до управлінської діяльності [3].

Більшість досліджень підтверджує комплексний та інтегральний характер психологічної готовності, а межі її дослідження є достатньо широкими від оперативної перед робочої психічної активності, яка спрямовує ефективні дії людини у визначеній сфері її життєдіяльності (психічний стан), до ціннісно-мотиваційної, особистісно-значущої зумовленості такої активності (психологічна властивість особистості).

Формування психологічної готовності керівника до управлінської діяльності важливо для успішного керівництва. Це включає в себе не лише знання та навички в галузі управління, але й готовність розпізнавати та ефективно реагувати на психологічні аспекти взаємодії зі співробітниками та в умовах організаційного середовища. До шляхів формування психологічної готовності керівника віднесемо наступні аспекти: підвищення самосвідомості (керівники повинні бути свідомі своїх сильних та слабких сторін, особистісних рис, стилів керівництва та впливу на інших. Це допомагає розуміти власні психологічні реакції та ефективніше ними керувати); розвиток емоційної інтелігенції (Розуміння та управління своїми емоціями та емоціями інших є ключовим елементом успішного управління. Тренування емоційної інтелігенції допоможе вдосконалити ці навички); навчання навичкам спілкування (вміння ефективно спілкуватися, слухати та виражати свої думки є критичним для психологічної готовності. Тренінги та курси з комунікаційних навичок можуть бути корисними); оволодіння конфліктним управлінням (Уміння вирішувати конфлікти та працювати з ними ефективно важливо для управління персоналом. Навички конфліктного управління можна розвивати через навчання та практику); робота зі стресом (керівники повинні володіти стресостійкістю та умінням ефективно керувати стресовими ситуаціями. Медитація, релаксаційні вправи та стрес-менеджмент можуть допомогти в цьому); постійне навчання та розвиток (сучасна організаційна середа постійно змінюється, і керівники повинні бути готові до навчання та адаптації. Участь у тренінгах, семінарах та програмах навчання є важливою частиною психологічної готовності); управління мотивацією (здатність мотивувати себе та інших важлива для досягнення успіху. Розуміння основ мотивації та використання їх в управлінській діяльності сприяє психологічній готовності); розвиток лідерських якостей (оволодіння лідерськими якостями, такими як визначення візії, мотивація команди та прийняття рішень, важливо для успішного управління); робота з розвитком команди (формування ефективної та спроможної команди важливо для успішного управління. Керівники повинні вивчати та розуміти психологічні аспекти роботи з командою); впровадження позитивної організаційної культури (створення

позитивної атмосфери та культури, де співробітники відчують підтримку та визнання, може сприяти психологічній готовності керівник).

Шляхи формування психологічної готовності керівника до управлінської діяльності представлені на рис.1.

Рис. 1. Шляхи формування психологічної готовності керівника до управлінської діяльності

Формування психологічної готовності керівника є невід'ємною частиною його професійного зростання та впливу на команду. Індивідуальна свідомість, навички взаємодії та здатність керівника приймати рішення в умовах невизначеності стають кругозором категорії влади, що формують його лідерський стиль.

У контексті шляхів формування психологічної готовності, важливо підкреслити, що це не є статичним процесом. Керівники повинні залишатися відкритими до навчання, постійно адаптувати свої навички та взаємодіяти зі змінами в оточуючому середовищі. Особистісний і професійний розвиток взаємопов'язаний, і керівники, які здатні поєднувати обидві сфери, найефективніше впливають на свою команду.

Висновки. Отже, емоційний і соціальний інтелект залишаються ключовими факторами у взаємодії з різними членами команди. Розуміння емоційних потреб та мотивації співробітників може суттєво полегшити процес досягнення спільних цілей. А також процес постійного самовдосконалення та розвитку психологічних

навичок покращує не тільки особисте зростання керівника, але й підвищує рівень впливу його лідерства на організацію в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук О. І. Особливості психологічної готовності керівників освітніх організацій до планування професійної кар'єри // *Актуальні проблеми психології: Соціальна психологія: зб. наук. праць інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. Л. М. Карамушки*. К.: Міленіум, 2019. Ч. 15. С. 13-16.
2. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти: монографія. К.: Ніка-Центр, 2021. 323 с.
3. Орбан-Лембрик Л. Є. Компетентність особистості як соціально-психологічний феномен // *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. Вип. 12. Ч.І.

Анастасія ПЯТІНА

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту,
Хмельницький національний університет*

Науковий керівник:

Наталія СУРГУНД

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки,
Хмельницький національний університет*

РОБОТА ПСИХОЛОГА З НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВИМУШЕНО ПЕРЕСЕЛЕНИМ ОСОБАМ В УМОВАХ ВІЙНИ

Постановка проблеми. З початком широкомасштабної війни в Україні люди змушені залишити свої домівки і переїжджати в більш безпечні місця – на захід країни чи за кордон, де вони зустрічаються з масою проблем: житло, робота, побут, психологічні проблеми через пережитий стрес. Робота присвячена особливостям надання психологічної допомоги вимушено переселеним особам в умовах війни.